

edicija
prvi roman
knjiga 11

PSIHOPATAK
II izdanje

izdavač LOM / Beograd • *za izdavača / oprema* Flavio Rigonat
štampa Caligraph / Beograd • tiraž 300 • Beograd, 2021.

ISBN 978-86-7958-289-8

vojislav despotov

PSIHOPATAK

ROMAN

L O M

BEOGRAD / MMXXI

© Milica Despotov, 2000

urednici izdanja
Mina Rigonat
Vladimir Kopicl

PSIHOPATAK

1. CEPANJE CIPELA

— Naš život je cepanje cipela. Stalno nekuda idemo. Vučemo noge i cepamo cipele, sejemo štikle po trotoarima. Znaš li makar ti, Evana, kuda vodi ovaj život? Ko smo mi?

— Znam. — reče žalosno i zaplaka.

u francuskoj je osnovan institut za život

2. AMOR EST TITILLATIO

zemlja može da prehrani samo pet do sedam milijardi ljudi

svaki četvrti stanovnik planete je kines

ženina neplodnost, po hufelandu, proističe iz 19 grešaka tela

u nemačkoj ima tri miliona neplodnih žena

Kako je naš društveni poredak još uvek takav, da nijedna svečanost, bilo opšta ili u užem krugu, ne može da se obavi bez alkoholnih pića i tragičnih incidenata, državi, zainteresovanoj da kroz naš porod uveća svoju vojničku, radničku i statističku silovitost, ne preosta, zaista, ništa drugo do da apeluje na našu moralnost i čitav niz kontrolisanih mentalno smernih postupaka.

— Začeće deteta treba da se obavi po pristanku oba supružnika, trezveno i svesno, onda kada se želi dete, u odmornom i raspoloženom stanju! — reče nam jedan službenik Zavoda za socijalno staranje.

Pridržavajući se ovog uputstva do kada dođosmo slučajno, Evana i ja godinu dana kušasmo da proizvedemo dete.

Ali, kad od ginekologa, dr-a Šaub-Lorenca (svi lekari su Nemci), posle šest ili sedam njenih raskrećenosti na onom neverovatnom stolu, čusmo da ćemo to, možda, uspeti jedino uz pomoć stočne metode veštačkog osemenjavanja, naša volja splasnu kao probušen gnojni plik.

Pošto naše uloge odraslih ljudi zahtevaju od nas da se savladujemo i potiskujemo svaki primitivni nagon za povlačenjem, bežanjem i skrivanjem pred teškoćama života, dr Šaub — Lorenc naivno protumači našu demoralisanost predlogom za veštačko osemenjavanje kao zreću, visokofrekventnu odluku da se, ipak,

lečimo, na klasičan način, tabletama, pro-
duvavanjem kanala itd, izbegavajući sva-
ku epruvetnost.

Nastavismo sa pokušajima ali, ipak,
sve ređe, uglavnom na dane državnih praz-
nika, kao i svakog prvog, kada se u Eve-
ninoj banci deli plata. Danju, naravno,
uvek danju, posle ručka, koji negde od
jeseni hiljadu devetsto šezdeset osme pre-
sta da bude vruć i afrodizijački, kao u
prvim danima mladog braka. Ne, ne, nije
zaboravila da kuva.

A ljubav?

Neumesno pitanje. Ljubav je golica-
nje, praćeno idejom spoljnog uzroka.
Amor est titillatio. Amor est titillatio.
Amor est titillatio.

*praksa grupnog sek-
sa postiže odgovaraju-
ći smisao tek kada za-
hvati većinu bračnih
parova*

3. OVDE NEMA ŠTAMPARSKIH GREŠAKA

*u plemenu zunji izle-
đeni pacijent ima oba-
vezu da se učlani u
grupu doktora koja ga
je izlečila*

*ludilo nastaje kada
mozak radi suviše brzo*

*u prve tri četvrtine XX
veka oko 450 umetnič-
kih pokreta uništava
tradiciju ali se ona
uvek uspešno obnavlja*

Ona bi, na primer, noću obavezno spavala i jaukala zbog hronične inflamirano-
sti jajnika a ja bih budan, sa očima veli-
kim kao kod glumca Edvarda Robinsona,
patio što se takva bolesna činjenica u
našem stanu prima tragično (uprkos to-
me što je tragedija u svetu ukinuta pre
više od deset godina) i što ja, iako sam
pisac, ne mogu da napišem više od jed-
nog divljeg niza rečenica.

Ovde nema štamparskih grešaka, ovde
nema štamparskih grešaka, ovde nema
štamparskih grešaka, ovde nema štam-
parskih grešaka, ovde nema štamparskih
grešaka, pisah umezvereno nekoliko mese-
ci; beše to moja iskreno ograničena pes-
ma o starom svetu.

Ali, sav stari svet je jedna lepa umet-
nička pojava prema kojoj su moji paketi
bankpost-hartije, ubuđali u pripravnosti,
sitna šansa za bilo kakvu a kamoli odlič-
nu književnu onomatopeju.

4. MUŠKA MATERICA

Često imam bolne napade u solarnom pleksusu. Sedim uz svog odanog psa rase „Remington“ i cvilim; ustajem i savijam se preko stolice, mutim sodu bikarbonu, kuvam čaj od kima i odlazim u kupatilo da prdim i povraćam.

Moji spermatozoidi su nedovoljno pokretljivi, što je na Spermografu u Gradskoj bolnici dva puta zvanično utvrđeno. Ponekad pomislim da se ti mali bičevi života kreću u pravcu suprotnom od uobičajenog, dakle ka mojoj unutrašnjosti, ka arhetipskoj muškoj materici, te da ja, ustvari, već odavno imam u sebi začeto dete, besno, strašno dete koje ne želi da me napusti.

Iz glave, gde živi kao podstanar i naplaćuje mi (meni, svom gazdi, svom mozgodavcu) krvavu neuralgijsku kiriju, to moje dete dvojniki, moj nuklearni čovečuljak, spušta se oko ponoći u kanalno carstvo između želuca i dvanaestopalačnog creva i tu pali primordijalnu vatru. Jednom zaspah tek u pet i petnaest ujutru, trideset minuta pre nego što je Eveni zazvonio sat da trči u socijalizam.

Zaspah, dakle, tek kad se taj mali dobro ugrijao i papcima sadistički izgazio žar.

tradicionalne hrišćanske kategorije greha i spasenja u industrijskom dobu zamenjuju se kategorijama bolesti i zdravlja

veliki pesnici su, po pravilu, šizofreničari

u holandiji i belgiji se počev od tridesetih godina ovog veka rađaju deca koja dostižu maksimalnu visinu od 60 cm

5. ŠUBI DUBI DU A

nekoliko miliona ljudi svakodnevno je zarobljeno slušalicama i aparatima

u svetu se izdaje nekoliko miliona tehničkih časopisa, zbog čega je neophodno da se izgradi što veći broj dopunskih mozgova

u japanu je otkrivena tranzistorska baterija—ubica; njen napon od 4,5 volte usmrtio je 6 lica

Kupismo, na kredit, ljupki gramofon sa dva zvučnika, njihovog gospodara glasa vernim prenosiocima. Ali, iako su i u rokenrolu muškarci važniji od žena, Evana mi nijednom ne dopusti da uživam u muzici. A pank me je već osvajao. Od tog dana samo ona uključivaše slušalice i nabijaše ih na uši, sprečavajući me da čujem ploče koje kupih za sebe. Kroz sunđeraste slušalice zvuk gramofona curaše u nju a ja sedeh i posmatrah kako trese glavom i stručno pucketa prstima, kao da je na rok-koncertu. Od besa grickah stare ploče ozbiljne muzike, Betovena, Wagnera, Musorgskog i ostale frajere, grebah ih i vredno gazih nogama broj 43.

— Poludeću! Prestani da me mučiš!
— pokušah jednom da nadjačam grupu „Rascals”.

— Šta hoćeš?

— Isključi slušalice! Umreću!

Ona se osmehnu, podesi slušalice koje joj zbog malih ušiju večito spadahu i otpeva: — Šubi dubi du a!

6. PANKER-JUGEND

Počeh da se družim sa pankerima. Jedan od momaka dade mi pocinkovano dugme, ono koje na košulji dolazi sasvim blizu grla, sa ugraviranim kukastim kristom.

— Danas moramo negde zadati strahovite udarce. — rekoh ponosno, odmah posle prišivanja dugmeta.

Devojka sa kratkom zelenom kosom donese iz samoposluge tri boce piva.

— Za Sida! — reče naš vođa u crnom kožnom odelu.

— Za Sida! — dobaci devojka i pljunu na jednu sredovečnu ženu.

— Za Sida! — viknuh ja. — Ko je Sid?

— Firer, bre. Sid Višius. Ćubre. On je pravi. Nije svinja kao anđeli pakla.

Sutradan, dok intenzivno razmišljah da li da ostanem panker, Evana mi reče da je banda motociklista sinoć zgazila jednog pankera. Šta je radio? Učinio je neviđen zločin. Pišao je na gumu Kava-sakija jednog anđela pakla.

1990. godine postići će se mašinsko prevođenje, energija fuzije i stvoriti kiborg

*članovi pank-rok grupe
Četvrti Rajh vežbaju
gađanje u jednoj šumi
kraj ljubljane*

život je kratak

najbolji panker u kaliforniji najozbiljniji je kandidat za gradonačelnika san franciska

7. MOŽDANA KORA, ZEMLJINA KORA

jedna grupa izgladnelih indijanaca uzalud je prevalila 300 km da bi od jedne komisije tražila dozvolu za obnavljanje običaja

kontraobaveštajne službe, između ostalog, ubijaju i ovako: ispaljuju male otrovne kuglice iz diplomatskih kišobrana

Rastosmo protiv svoje volje. Detinjstvo provedosmo gledajući u zemlju, što je i prirodno, jer je zemlja najbliži elementat minijaturnom čoveku. Ali, čim prodoše godine, počesmo ponosnije i političkije da dižemo poglede.

Zabacivanje glave, kombinovano sa poluotvorenim očima, prenaglašena je verzija jednog od znakova visokog statusa. Mi mišljasmu da nam je visoki status automatski obezbeđen, samim pripadanjem ljudskoj vrsti!

Rašćenje je spora i za sve najbolje Nikon, Lajka i Kenon kamere i fotoaparate neuhvatljiva atrakcija odmicanja glave i tela od tla, glave od tela takođe; ne namerno i bezvoljno udaljavanje centralnog nervnog sistema od blatnjavog planetarnog nivoa, rastojavanje moždane od Zemljine kore. Zapuštasmu prizemnu, možnu svest u korist uzaludne izbuljenosti u nove fenomene, manje racionalne i teže proverljive od slika otrcanih žutih parketa, izgaženih travnjaka, olinjalih perzijanera i mlakih plićaka.

Ne znadosmo šta ćemo s glavama. Rast beše dovršen. 165. 173. 189. Santimetara. Verovasmu da će nam se pogledi, ipak, zaustaviti na nekoj privlačnoj tački koja će za naše rastegljene ličnosti biti apsolutna.

— Ta apsolutna tačka može biti i nula, bato! — reče mi jedne noći stari kelner u baru Petrovaradinske tvrđave.

— Ne nula, samo nula, molim vas, ne! — vrisnuh gorko, ispih sve glatke alkohole sa stola i u mraku hladnog bara s bezrazložnom ali jakom mržnjom opazih kako se oko nepoznatih žena bez materice, žustro i konačno, vrte muškarci sa oteklim ali praznim kesama.

*u starom rimu običan
čovjek živeo je prosečno
23 godine*

*čovjek je jedino živo
biće koje se*

A. užasava smrti

B. ubija svoje bližnje i

C. traži smrt

8. SEDAMDESET I DEVETA GENERACIJA

harvardski studenti rastu prosečno 2,5 cm po generaciji

zašto na pronađenom telu isusa hrista nema tragova čavala i nasilja?

sa medicinskog stovišta, fetus predstavlja strano telo u ženinom organizmu te je začće još uvek neobjašnjivo

— Dušo, molim te, idi kod lekara! Nemoj, ljubim te, da prođeš kao Đorđe! — naredi mi Evena u leto šezdeset i devete.

Njen bliži rođak (mislim da joj je to otac), neki Đorđe koga su svi zvali Đorđe Jugoslavija, umro je (dušo, ljubim te, znaš li šta znači umro? Ne znam) od sličnih bolova samo zato što nikad nije otišao kod lekara. Ja reših da idem iako me je zverski iznervirao mjen bankarski argument da bih mogao da krepam kao taj Đorđe Jugoslavija koji je imao preko šezdeset godina i samim tim pripadao sedamdeset i osmoj generaciji (od Hrista), dok je moja generacija, generacija pravoslavnih ateista, bila sedamdeset i deveta! Taj rođak (možda otac), imao je, pre svega, dete (mju?) a ja ne! Iz mene nije proistekla sledeća, osamdeseta generacija. A to je upravo ona (ružna) ruža razlike.

Ne verujem u stapanje duša i kontinuitet psihe — dve roditeljske ćelije ne stapaju se, aktom oplodnje, u zaveru obarazovanja hibridne i njima slične ćelijske duše. Nova ćelijska duša, ako se uopšte i rodi, energično se, uprkos modernoj psihičkoj amfigoniji, oslobađa zakona nasleđa.

9. I NAJKVALITETNIJE ZDRAVLJE JE POLA SMRTI

Legoh na zelenu, hladnu gumu a njegove dilakave ruke munuše me nekoliko puta ispod grudi, naravno nemilosrdno, baš tamo gde me noću boli. Izgubih vazduh i počeh da se tresem od straha. Povratih svesno na pod, sestri na patiku.

— Sve to potiče od neuroza, mladi čoveče! — reče mračnim, roditeljskim tonom dr Blaupunkt, moj specijalista. Svet je pun lekara Nemaca.

Uvredi me. Čovek se milionima godina vucara terom, težeći stelama, a sad, u očima jednog gastroenterologa, ispada naivno mlad.

— Ne bi smela da se jede isključivo suva hrana. Sigurno dosta i pijete?

— Pijem.

— Zašto?

— Ja sam pisac.

— A šta to pišete?

— Roman.

— Roman? O, roman, to je posao ogroman. A o čemu govori taj vaš roman?

— O meni.

— Mislim da ste previše mladi za autobiografiju. No, dobro, ako ste oženjeni, neka Vam supruga češće kuva juhu i variva bez mađarskih začina.

— Ona ne zna da kuha. Oboje jedemo sendviče. Znaite, sendviči su Jelo Moder-
Doba. Svi Amerikanci...

esesovci su ledenim mrazom pretvarali ljudsko telo u skulpturu a od kože pravili izložbu goblena

zbog štednje, uprave logora u II. ratu hranile su žive logoraše leševima umrlih

uhapšena je mlada učiteljica koja je školsku peć potpaljivala smrznutim leševima daka-pešaka

čak ni najveći elektronski mozak ne bi uspeo da pročita sve napisane knjige

*amerikanci suviše
šminkaju svoje mrtve
ali ih uopšte ne oplakuju*

*mentalno poremećene
osobe su osvežavajuće
netolerantne prema
svim vrstama kulturnih
kompromisa*

*rak se može dobiti i
bez razloga*

— Pustite vi Amerikance! Oni još ni fazu Stare Grčke nisu prošli! Hranite se u nekom restoranu!

— Skupo je, doktore! Ja ne radim a njena plata je mala, mala kao bubica, iako radi u banci!

— Onda mogu samo da Vam poželim da postanete slavan pisac i dobijete neku nagradu. Možda čak i Nobelovu, no, no!

— A, nisam ja te sreće! Znate, doktore, Nobelovu nagradu dobijaju samo nobelovci.

Gastro se kratko zasmeha i smesta napisao recept. Beli mantil, taj poslednji ostatak napora civilizacije da se prikaže sterilnom, ne daje nikome, pa ni ovom mom specijalisti, pravo na vredjanje sopstvene, ugrožene vrste.

Lekari, lekari, bili vi Nemci ili ne (što je nemoguće), vi ipak ne umete da lečite, ni one zdrave, a kamoli nas, sedamdeset i devete! Ali, ja ne verujem da sam bolestan. I da jesam, najgluplje bi bilo da ostatak života provedem u borbi za imaginarno zdravlje.

I najkvalitetnije zdravlje je pola smrti.

Je li to tanatističko sujeverje? Jeste. Vid odbrambene reakcije, svojstvene samo čoveku, razvijem paralelno sa usavršavanjem tehnologije realističke i potpune zaštite tela, počev od štita pa do atomskog skloništa, jeste upravo sujeverje. Magijski činovi samoodbrane, rekoh i pomislih, naravno, na mene i Evenu, u časovima kad zbog iznenadne navale straha od bakterija odustajemo od tuširanja.

Ni ona usputna dijagnoza mog poslednjeg doktora o neurozama kao uzroku noćnih bolova nije ništa drugo, novo i neobično. Formulu te patološke savremenosti otkrih odavno.

Evena smatra da sam moždani monstrum, zreo za Vršac, Kovin, F-odeljenje u Beogradu ili bilo koje drugo preduzeće za građane koji ne žele da svoju psihu, lako i bez otpora, predaju mirnoj društvenoj vlasti.

— Tvoja očigledna psihopatnja, dušo, veoma je nesistematska i, što je još gore, uopšte nije u modi!

Nazva me Psihopatak, što mnogi, kao posle neke prirodne katastrofe, složno i požrtvovano, prihvatiše. Psihopatak! U pravu je. Kad god čitah Ferencija, Hornejevu, Froma, Ranka, Frojda, Adlera ili Salivena, pokaza se da posedujem većinu simptoma navedenih u njihovim krvoločnim, stručnim knjigama, strah, neurozu, melanholiju, autizam, male i velike fobije, paranoju, šizofreniju, suicidnost i, naravno, hipohondriju. Verovatno je da bi se za moje neuralgije, kako se to uveliko praktikuje sa mnogo tuđih, krvopijski zainteresovala neka od brojnih institucija koje moramo nazvati pravim imenom: institucije za hvatanje ljudi.

psi, kao i čovek, polažu pravo na besmrtnost

gube se i poslednje veze među rođacima i susedima

veliki broj mentalnih i fizičkih nakaza, istorijskih ličnosti, bili su geniji

moramo potpuno da napustimo ideju o tome da je psiha na bilo koji način povezana s mozgom

duševna bolest ruši mit o čovekovoj omnipotenciji